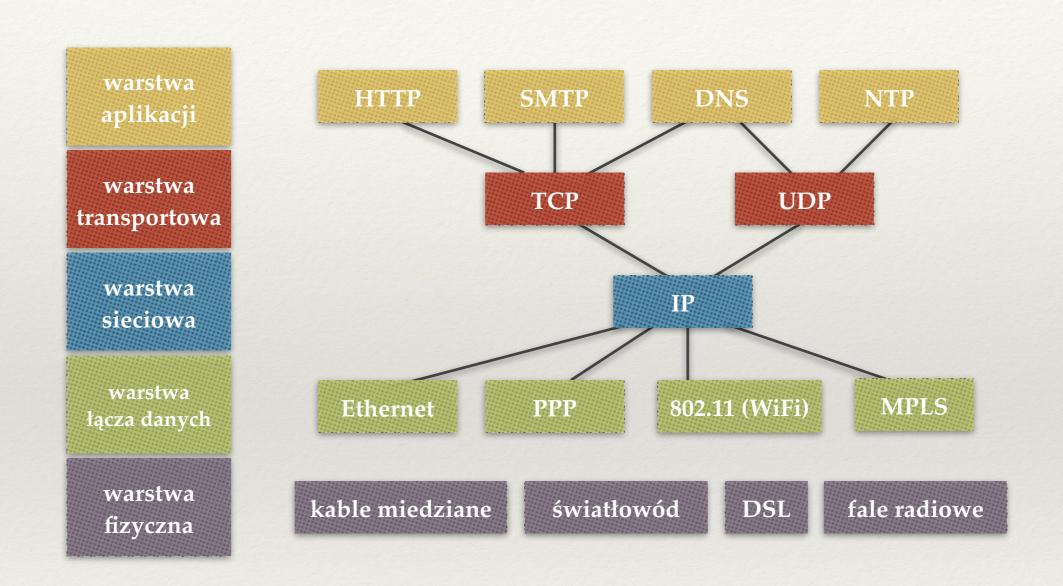
Warstwa aplikacji część 1

Sieci komputerowe Wykład 9

Marcin Bieńkowski

Protokoły w Internecie

Dwa popularne zastosowania

- * DNS (Domain Name System)
 - * Zamienia nazwy symboliczne na adresy IP i z powrotem.

- * HTTP (Hypertext Transfer Protocol)
 - Przesyłanie danych w architekturze klient-serwer.

DNS

Nazwy symboliczne a adresy IP

- Większości ludzi łatwiej zapamiętać jest nazwę symboliczną
 - www.ii.uni.wroc.pl → 156.17.4.11
 - † atm-wro-pb1-wro-br1.devs.futuro.pl → 62.233.154.25.

 Nazwa może pozostać taka sama pomimo przeniesienia serwisu (np. strony WWW) pod inny adres IP.

/etc/hosts

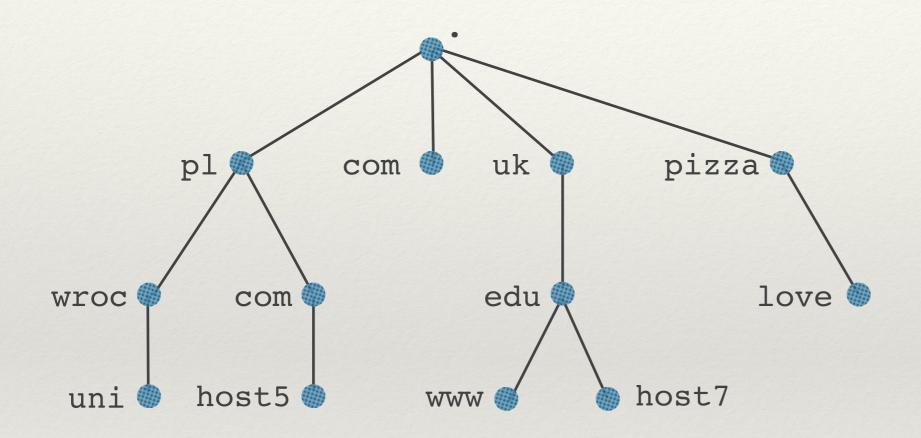
* Można takie odwzorowanie zapisać lokalnie (plik /etc/hosts).

- W początkach Internetu:
 - * Pojedynczy i centralnie przechowywany plik HOSTS.TXT.
 - * Każdy mógł go pobrać i zapisać do pliku /etc/hosts.
 - Aktualizacje HOSTS.TXT przez email do administratora.
 - Problemy z koordynacją, aktualizacją, dostępem, skalowalnością.

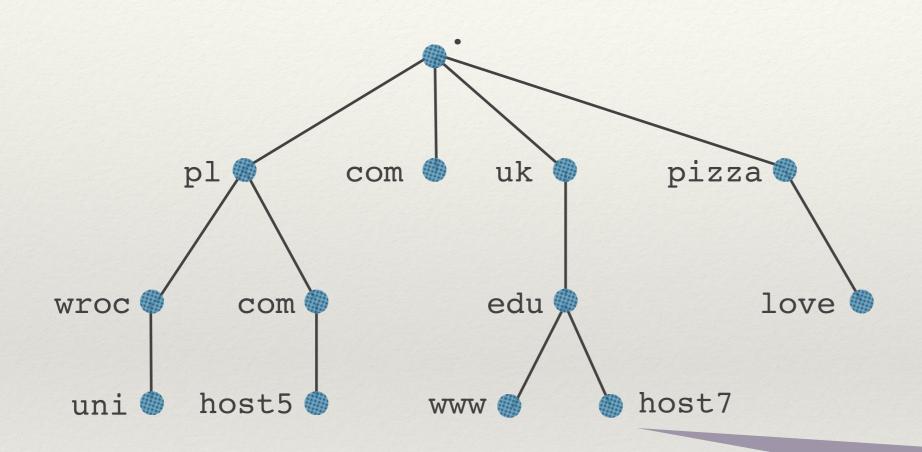
Cele DNS

- Przekształcanie nazw na adresy (lub ogólnie: na inne informacje).
- Obsługiwanie dużej liczby rekordów (ok. 300 mln nazw, nie licząc poddomen).
- * Rozproszone zarządzanie.
- * Odporne na błędy pojedynczych serwerów.

Hierarchia nazw domen

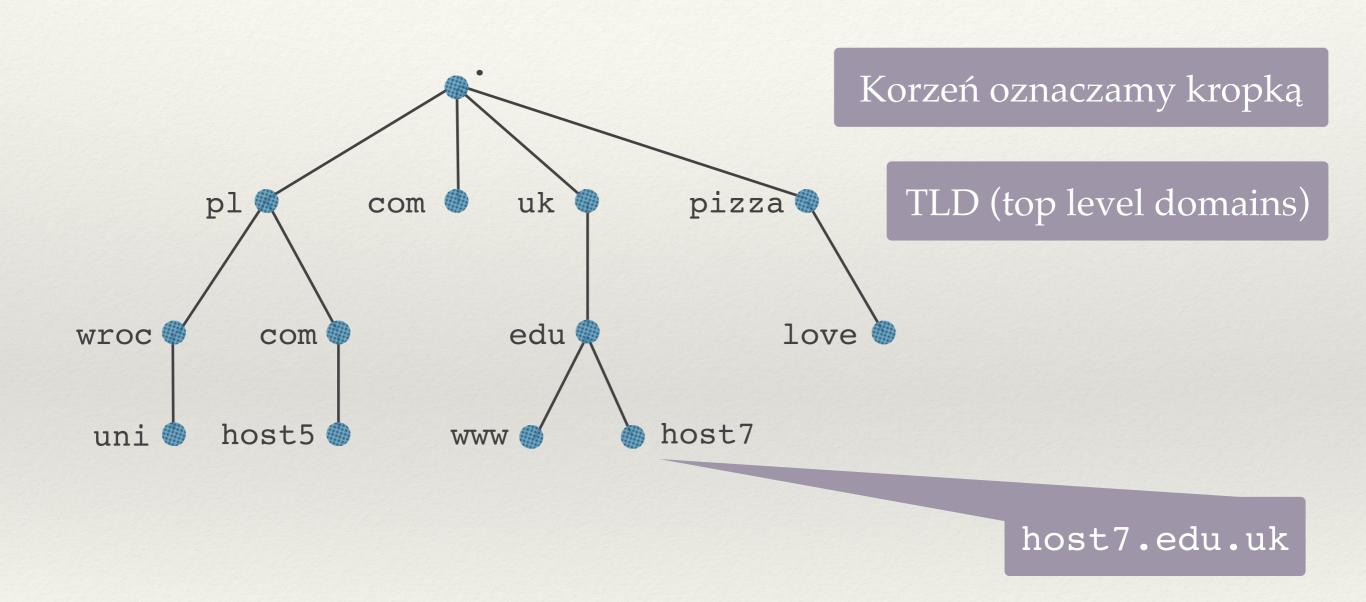

Hierarchia nazw domen

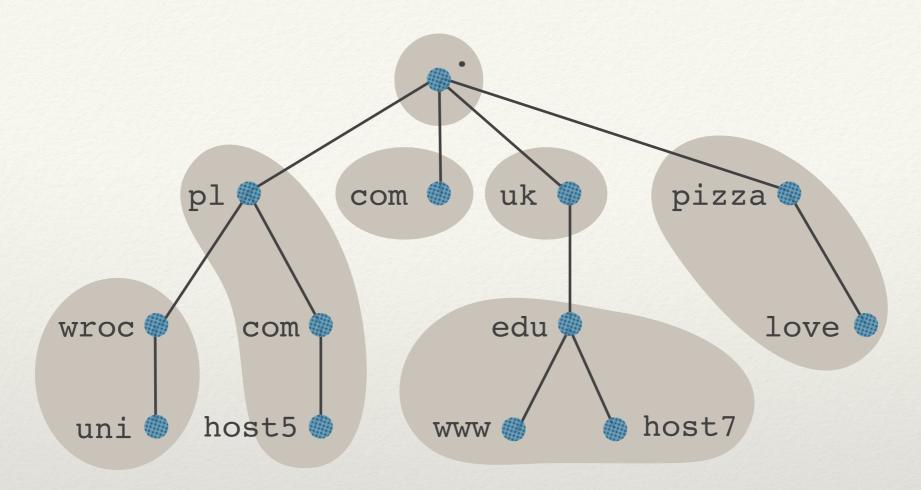

host7.edu.uk

Hierarchia nazw domen

Rozproszone zarządzanie: strefy

Strefa

- Spójny fragment drzewa
- * Najmniejsza jednostka administracyjną DNS, odrębnie zarządzana.
- * Właściciel strefy = serwer(y) DNS (zazwyczaj 2-5), wie wszystko o nazwach domen w strefie.

Serwery główne (1)

13 serwerów głównych dla strefy "."

```
A.ROOT-SERVERS.NET = 198.41.0.4

B.ROOT-SERVERS.NET = 192.228.79.201

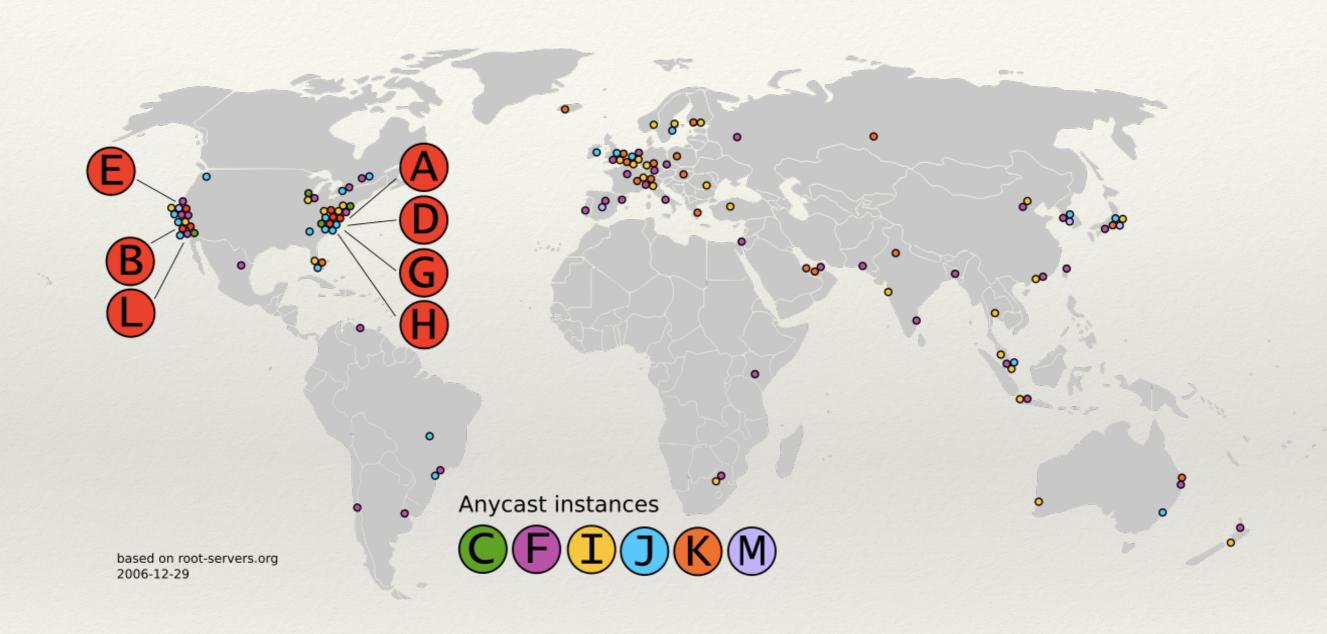
C.ROOT-SERVERS.NET = 192.33.4.12

D.ROOT-SERVERS.NET = 128.8.10.90

...
```

Informacja wpisywana ręcznie (w standardowych plikach konfiguracyjnych).

Serwery główne (2)

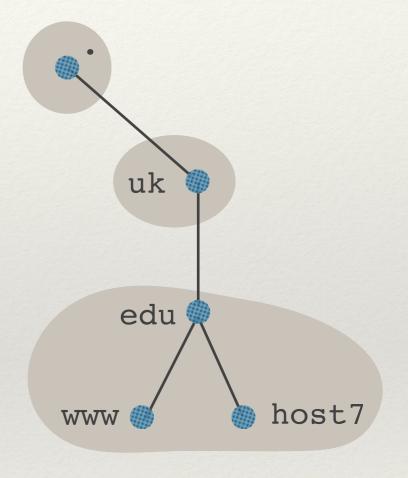

Anycast

- * Adres anycast = wiele serwerów ma ten sam adres IP
- Rozpowszechniany za pomocą standardowych protokołów routingu → routery poznają trasę do najbliższego serwera z danym adresem.

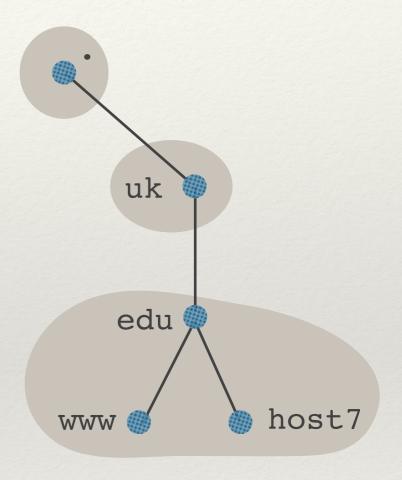
Anycast

- * Adres anycast = wiele serwerów ma ten sam adres IP
- Rozpowszechniany za pomocą standardowych protokołów routingu → routery poznają trasę do najbliższego serwera z danym adresem.
- * Problem: wszystkie pakiety z danej komunikacji powinny być do jednego serwera.
 - * najbliższy serwer może zmienić się w trakcie
 - * DNS nie ma problemu: komunikacja = jeden pakiet z zapytaniem

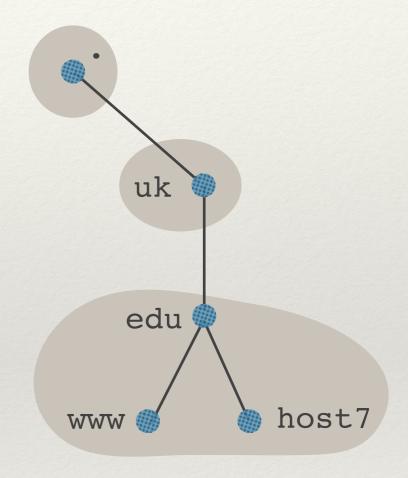

Chcemy poznać adres IP dla host7.edu.uk.

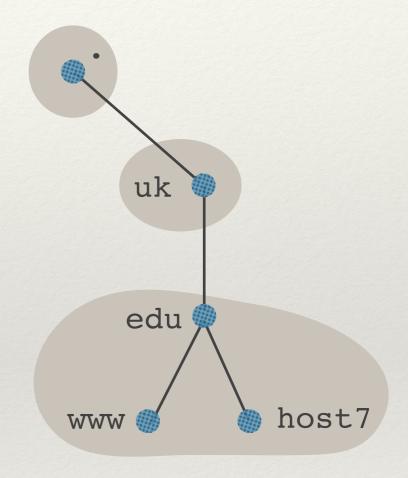
* Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.

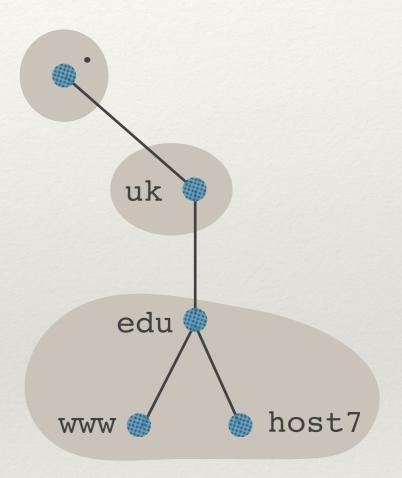
- * Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla uk jest foo.uk o adresie 1.2.3.4.

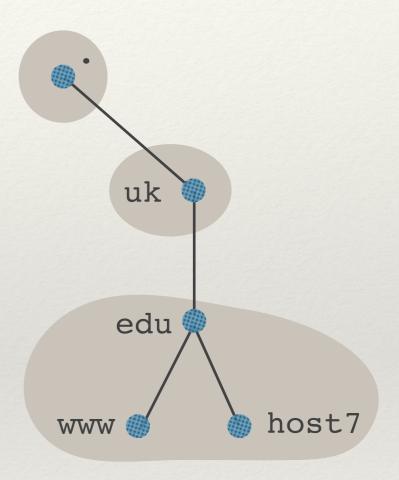
- * Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla uk jest foo.uk o adresie 1.2.3.4.
- * Pytamy foo.uk.

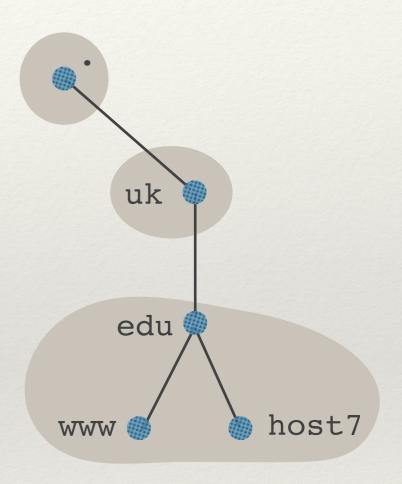
- * Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla uk jest foo.uk o adresie 1.2.3.4.
- * Pytamy foo.uk.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla edu.uk jest foo.bar.uk o adresie 5.6.7.8.

- * Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.
- Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla uk jest foo.uk o adresie 1.2.3.4.
- * Pytamy foo.uk.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla edu.uk jest foo.bar.uk o adresie 5.6.7.8.
- * Pytamy foo.bar.uk.

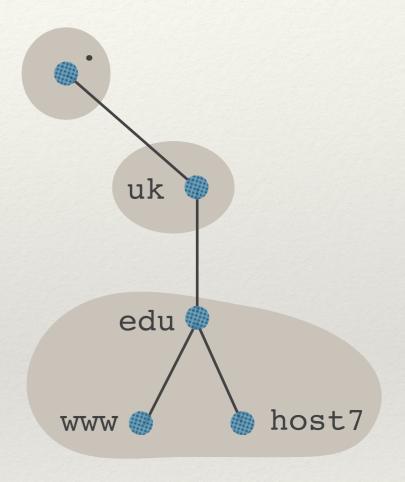

- Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla uk jest foo.uk o adresie 1.2.3.4.
- * Pytamy foo.uk.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla edu.uk jest foo.bar.uk o adresie 5.6.7.8.
- Pytamy foo.bar.uk.
- Serwer foo.bar.uk odpowiada adresem IP, bo jest serwerem nazw dla strefy zawierającej host7.edu.uk.

Chcemy poznać adres IP dla host7.edu.uk.

- Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla uk jest foo.uk o adresie 1.2.3.4.
- * Pytamy foo.uk.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla edu.uk jest foo.bar.uk o adresie 5.6.7.8.
- Pytamy foo.bar.uk.
- Serwer foo.bar.uk odpowiada adresem IP, bo jest serwerem nazw dla strefy zawierającej host7.edu.uk.

demonstracja

Rozszyfrowywanie iteracyjne i rekurencyjne

 Rozszyfrowywanie iteracyjne = klient przechodzi drzewo DNS zaczynając od korzenia (jak na poprzednim slajdzie).

* Rozszyfrowywanie rekurencyjne = pytamy resolver DNS, a on w naszym imieniu wykonuje odpytywanie.

- Resolver DNS = to co wpisujemy w polu "serwer DNS" w konfiguracji sieci naszego komputera.
 - Dla poprawy wydajności, zapisuje zwracane wyniki w pamięci podręcznej.
 - Może być też serwerem DNS (odpowiedzialnym za jakąś strefę).

Rekordy A i AAAA

Rekord DNS = (typ, nazwa, wartość)

Typ A (address)

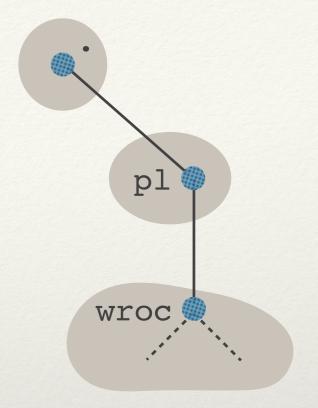
- nazwa = nazwa domeny (google.pl)
- * wartość = adres IPv4 (216.58.209.67)

Typ AAAA

- nazwa = nazwa domeny (google.pl)
- * wartość = adres IPv6 (2a00:1450:401b:801::2003)

Typ NS (nameserver)

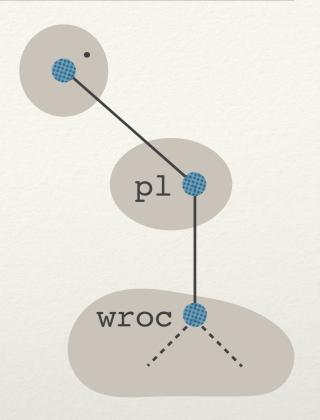
- nazwa = nazwa strefy (wroc.pl)
- * wartość = nazwa serwera DNS obsługującego daną strefę (sun2.pwr.wroc.pl)

Typ NS (nameserver)

- nazwa = nazwa strefy (wroc.pl)
- * wartość = nazwa serwera DNS obsługującego daną strefę (sun2.pwr.wroc.pl)

Kto powinien pamiętać rekord NS dla strefy wroc.pl?

Typ NS (nameserver)

- nazwa = nazwa strefy (wroc.pl)
- * wartość = nazwa serwera DNS obsługującego daną strefę (sun2.pwr.wroc.pl)

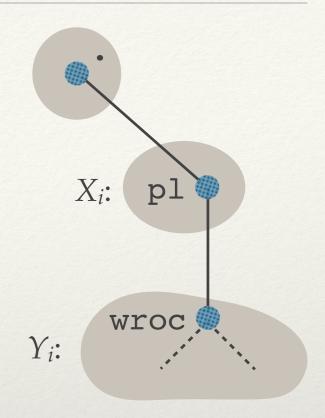
X_i : pl Y_i :

Kto powinien pamiętać rekord NS dla strefy wroc.pl?

- Niech X_i = serwery nazw dla strefy pl
- * Niech Y_i = serwery nazw dla strefy wroc.pl (między innymi sun2.pwr.wroc.pl)

Typ NS (nameserver)

- nazwa = nazwa strefy (wroc.pl)
- * wartość = nazwa serwera DNS obsługującego daną strefę (sun2.pwr.wroc.pl)

Kto powinien pamiętać rekord NS dla strefy wroc.pl?

- Niech X_i = serwery nazw dla strefy pl
- Niech Y_i = serwery nazw dla strefy wroc.pl (między innymi sun2.pwr.wroc.pl)
- ♦ Wpis "(NS, wroc.pl → sun2.pwr.wroc.pl)" zazwyczaj przechowywany:
 - * na serwerach Y_i (zbędne z punktu widzenia odpytywania),
 - na serwerach X_i ("delegacje", podczas odpytywania od góry drzewa DNS wiemy kogo pytać następnego).
 - Dodatkowo serwery X_i zazwyczaj znają również odpowiednie adresy IP:
 (A, sun2.pwr.wroc.pl → 156.17.5.2).

Dodatkowe rekordy DNS

Typ CNAME (canonical name)

- nazwa = alias nazwa domeny (www.ii.uni.wroc.pl)
- * wartość = "główna" nazwa domeny (swiatowit.ii.uni.wroc.pl)

Typ MX (mail exchanger)

Szczegóły za tydzień.

- * nazwa = nazwa domeny (gmail.com)
- * wartość = nazwa serwera obsługującego pocztę (gmail-smtp-in.l.google.com)

Domena odwrotna

- ♦ Odwrotna konwersja: adres IP → nazwa domeny.
 - Wykorzystuje typ rekordu PTR.
 - * Sztuczna domena in-addr.arpa, której poddomenami są klasy lub adresy IP.

Przykładowo:

- * strefa 33.22.11.in-addr.arpa zawiera informacje na temat sieci 11.22.33.0/24
- + w szczególności zawiera wpis
 PTR 44.33.22.11.in-addr.arpa → nazwa.domena.org

Pamięć podręczna DNS

Rekordy DNS mają czas życia (TTL)

- Po tym czasie powinny być wyrzucane z pamięci podręcznej serwerów / resolverów DNS.
- Duży TTL → zmniejsza liczbę zapytań do serwerów DNS.
- ♦ Mały TTL → szybsza propagacja zmian.

Negatywna pamięć podręczna

* Zapamiętujemy też fakt, że dana domena nie istnieje.

DNS = dodatkowa warstwa abstrakcji

- Łatwa wymienialność adresów IP przy zachowaniu nazw domen.
 - Niewidoczne dla ludzi i aplikacji.

- Wiele adresów IP dla tej samej nazwy (rekordy A).
 - Możliwość równoważenia obciążenia serwerów.
 - * Możliwość zwracania "bliskiego" serwera.

- * Wiele nazw dla tego samego adresu (rekordy CNAME).
 - Wiele usług na tym samym serwerze (www.domena.pl, ftp.domena.pl, mail.domena.pl).

Odpytywanie DNS w programie (1)

```
int getaddrinfo(const char *domain, const char *service,
                 const struct addrinfo *hints,
                 struct addrinfo **res);
struct addrinfo {
  int ai family;
                               zazwyczaj AF_INET albo AF INET6
  int ai socktype;
                               SOCK STREAM, SOCK DGRAM, ...
  struct sockaddr *ai addr;
  struct addrinfo *ai next;
};
                                   result jest listą struktur addrinfo
Najprostszy przypadek użycia:
  struct addrinfo* result;
  int getaddrinfo("www.example.com", NULL, NULL, &result);
```

Odpytywanie DNS w programie (2)

```
int main(int argc, char* argv[])
                                                 Brak obsługi błędów,
{
                                                 plików nagłówkowych, etc.
    struct addrinfo* result;
    struct addrinfo hints = {
                                                         chcemy tylko takie
        .ai family = AF INET,
        .ai socktype = SOCK STREAM,
                                                         informacje
    };
    getaddrinfo (argv[1], NULL, &hints, &result);
    for (struct addrinfo* r = result; r != NULL; r = r->ai next) {
        struct sockaddr in* addr = (struct sockaddr in*)(r->ai addr);
        char ip address[20];
        inet_ntop (AF INET, &(addr->sin addr), ip address,
            sizeof(ip address));
        printf ("%s\n", ip_address);
                                                              demonstracja
```

cały kod programu

HTTP

HTTP

* Zaprojektowany do przesyłania hipertekstu (tekst z odnośnikami).

* Obecnie: również do przesyłania przesyłania olbrzymich danych, streamingu video (Youtube, Netflix), ...

* Korzysta z protokołu TCP, portu 80 (szyfrowana wersja: port 443).

URL (Uniform Resource Locator)

- Indentyfikuje dany zasób
- Składa się z 2 części rozdzielonych dwukropkiem:
 - * schemat: (http, ftp, mailto, ...),
 - część zależna od rodzaju zasobu.
- Przykłady:
 - + http://www.ii.uni.wroc.pl/index.html
 - http://pl.wikipedia.org/wiki/URL
 - mailto:jan.kowalski@serwer.com

URL dla schematu http

- Po dwukropku:
 - + //
 - nazwa serwera WWW
 - + opcjonalnie :port
 - + /
 - identyfikator zasobu wewnątrz serwera
 - niekoniecznie ścieżka do pliku,
 - / w identyfikatorze wskazuje na hierarchię.

* Przykład: http://www.ii.uni.wroc.pl:80/~mbi/dyd/sieci_20s/

Pobieranie strony WWW krok po kroku (1)

- Przeglądarka WWW dostaje URL
- URL jest rozbijany na człony (zakładamy, że schemat = http).
- Nawiązuje połączenie TCP z portem 80 serwera WWW.
- * Wysyła żądanie HTTP:

```
GET /~mbi/dyd/sieci_20s/ HTTP/1.1
Host: www.ii.uni.wroc.pl
Accept: text/html;q=0.9,application/xml;q=0.8
Accept-Language: en-US,en;q=0.8,pl;q=0.6,de;q=0.4
User-Agent: Mozilla/5.0 ... Chrome/49.0.2623.112
```

Pobieranie strony WWW krok po kroku (2)

- * Serwer analizuje żądanie, pobiera z dysku odpowiedni plik.
- Serwer sprawdza typ MIME pliku (heurystyki na podstawie tego jak plik wygląda, rozszerzenia itp.). Przykłady:
 - + text/plain
 - + text/html
 - + image/jpeg
 - + video/mpeg
 - * application/msword dokument .doc(x)
 - * application/pdf dokument PDF
 - * application/octet-stream ciag bajtów bez interpretacji

Pobieranie strony WWW krok po kroku (3)

Serwer wysyła odpowiedź:

```
HTTP/1.1 200 OK

Server: Apache/2.2.21 (Unix) ... OpenSSL/0.9.8k

Last-Modified: Wed, 29 Apr 2020 21:58:30 GMT

Content-Length: 5387

Content-Type: text/html

PLIK (w tym przypadku dokument HMTL)
```

- Serwer zamyka połączenie TCP (lub czeka na następne polecenie).
- Przeglądarka wykonuje akcję w zależności od typu MIME (pola Content-Type), tj. wyświetla, używa wtyczki, używa zewnętrznej aplikacji.

Zapytanie warunkowe GET

* W nagłówku podajemy:

```
If-Modified-Since: Wed, 20 Apr 2019 23:27:04 GMT
```

- * Możliwe odpowiedzi:
 - + 200 OK
 - + 304 Not Modified

Umożliwia implementację pamięci podręcznej w przeglądarce.

Odpowiedzi HTTP

Typy odpowiedzi:

- * 1xx: informacyjne
- * 2xx: sukces (200 = OK)
- * 3xx: przekierowania
- 4xx: błąd po stronie klienta (błędne żądanie, brak autoryzacji, zabroniony dostęp, 404 = Not Found)
- * 5xx: błąd po stronie serwera (500 = Internal Server Error)

Hipertekst

- Wiele standardów: HTML, XHTML, XML, ...
- Dokument zawiera:
 - odnośniki do innych dokumentów
 - + oraz odnośniki do elementów osadzonych w dokumencie:
 - obrazki i filmy
 - skrypty w javascript
 - arkusze stylów CSS (definiują wygląd, HTML określa tylko strukturę).
 - czcionki
 - · ...
 - elementy osadzone są pobierane przez kolejne żądania HTTP i wyświetlane przez przeglądarkę.

Połączenia trwałe (1)

***** HTTP 1.0

- * Każda para żądanie-odpowiedź w osobnym połączeniu TCP.
- Nawiązywanie połączenia TCP = duży narzut czasowy.
- * Zazwyczaj przeglądarka pobiera wiele dokumentów naraz (np. strona WWW + obrazki).

HTTP 1.1

- Wiele żądań i odpowiedzi w jednym połączeniu TCP.
- Połączenie domyślnie otwarte.
- * Zamknięcie połączenia po odpowiedzi na żądanie, w którym umieścimy wiersz Connection: close.

Połączenia trwałe (2)

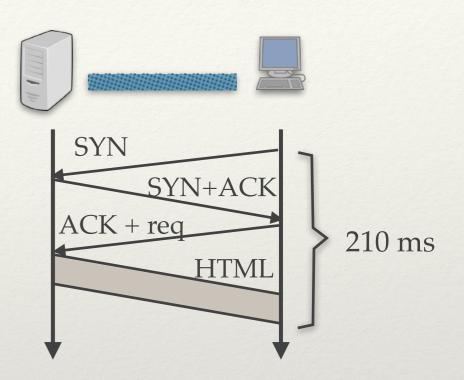
Przykład:

- Pobieranie strony HTML + 10 obrazków.
- * Każdy obiekt mieści się w jednym segmencie TCP.
- * Czas propagacji: 50 ms.
- * Czas nadawania (pełnego) segmentu z danymi: 10 ms.
- Czas nadawania segmentu kontrolnego TCP lub segmentu z zapytaniem HTTP: 0 ms.

Połączenia trwałe (3)

HTTP/1.0 (bez połączeń trwałych).

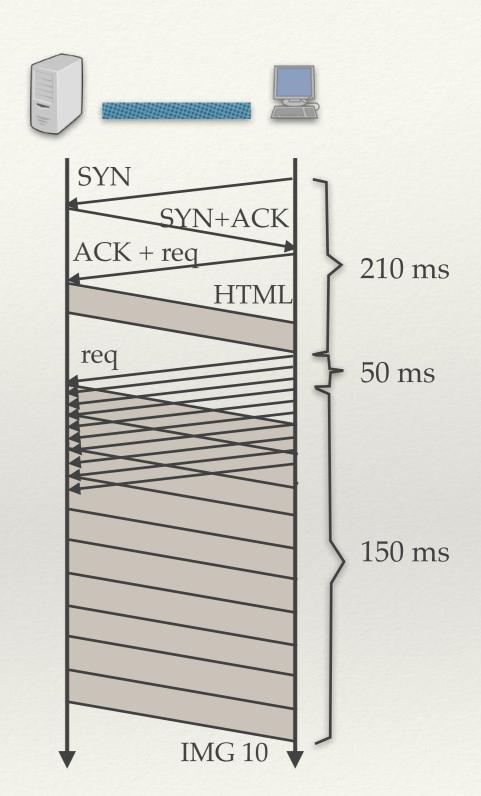
- * Otrzymanie strony HTML: 210 ms.
- Pobieranie każdego z obrazków: kolejne:
 210 ms.
- Usprawnienie: dwa równoległe połączenia do serwera → pobieranie 10 obrazków trwa 210 ms * (10/2) = 1050 ms.
- * Całkowity czas: 210 + 1050 = 1260 ms.

Połączenia trwałe (4)

HTTP/1.1 (połączenia trwałe).

- * Otrzymanie strony HTML: 210 ms.
- * Wysłanie zapytania o obrazek nr 1: 50 ms.
- * Wysyłanie obrazków: 50 + 10 * 10 = 150 ms.
- * Całkowity czas: 210 + 200 = 410 ms.

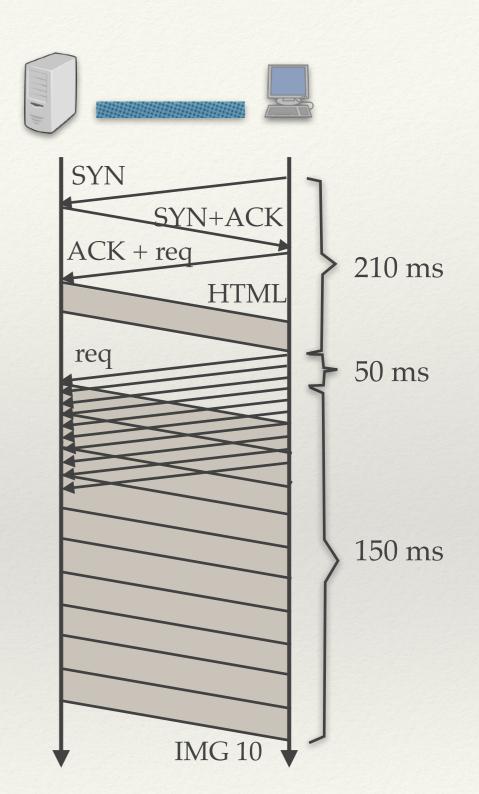

Połączenia trwałe (4)

HTTP/1.1 (połączenia trwałe).

- * Otrzymanie strony HTML: 210 ms.
- * Wysłanie zapytania o obrazek nr 1: 50 ms.
- * Wysyłanie obrazków: 50 + 10 * 10 = 150 ms.
- * Całkowity czas: 210 + 200 = 410 ms.

- Niepotrzebne dodatkowe połączenia TCP.
- * Jedno połaczenie: okno TCP szybciej rośnie.

HTTP/2

- * Oparty na SPDY (protokół zaproponowany przez Google).
- Binarny protokół.
- * Kolejkowanie żądań (*pipelining*, obecny już w HTTP/1.1) + przesyłanie odpowiedzi w innej kolejności niż żądania.
- Server push: wysyłanie odpowiedzi na niezadane zapytania.
- Usuwanie powtarzających się nagłówków.
- * Kompresja.

Dynamika po stronie klienta WWW

- Javascript: prosty obiektowy interpretowany język zintegrowany z HTML.
 - Współcześnie wzbogacany przez różne biblioteki (React, Angular, Vue, ...)

* (Wycofywane) aplikacje Flash, Silverlight, aplety Javy (wykonanie realizowane przez odpowiednie wtyczki do przeglądarki).

Dynamika po stronie serwera WWW

URL może wskazywać na program generujący kod HTML.

- Popularne "frameworki" do tworzenia aplikacji po stronie serwera: Django, Flask (Python), Spring (Java), Laravel (PHP), Node.js (Javascript), Phoenix (Erlang), Ruby on Rails (Ruby), ...
- Dany program może komunikować się z serwerem WWW
 - * za pośrednictwem IPC: standardy CGI / FastCGI (Common Gateway Interface)
 - * za pomocą API: np. interfejs WSGI

- * Formularze, przekazywanie parametrów (metody GET i POST).
- Cookies = utrzymywanie stanu sesji.

Formularze

Wysyłanie metodą GET

- Przeglądarka pobiera stronę http://domena/program?
 par1=val1&par2=val2
- Serwer WWW uruchamia program i przekazuje mu parametry, program generuje odpowiedź HTML.
- Problem: nie powinno się tak przekazywać haseł (dlaczego?)
- + Problem: ograniczenie na rozmiar przekazywanych danych.

Wysyłanie metodą POST

- Przeglądarka wysyła żądanie POST o stronę http://domena/program
- * W treści żądania (nie w nagłówku) znajduje się par1=val1&par2=val2
- * Można w ten sposób wysyłać też pliki do serwera.

demonstracja

HTTP jako warstwa transportowa

- Pisanie poprawnych programów korzystających z TCP jest niełatwe.
- Jak wykorzystać HTTP do przesyłania danych?
- Testowego klienta (przeglądarkę www) mamy za darmo.

* REST

- * Zautomatyzowany dostęp do niektórych serwisów WWW (eBay, Amazon, Twitter, Flickr, ...)
- * REST (Representational State Transfer) tworzenie usługi sieciowej wykorzystując metody (GET, PUT, POST, DELETE) protokołu HTTP.
- * REST nie jest standardem, raczej filozofią.
- * Łatwy do zautomatyzowania, czytelny dla człowieka

Lektura dodatkowa

- * Kurose & Ross: rozdział 2.
- * Tanenbaum: rozdział 7.
- * HTTP 1.1: https://tools.ietf.org/html/rfc2616

Zagadnienia

- Jaki jest cel systemu nazw DNS?
- * Do czego służy plik /etc/hosts?
- * Rozwiń skrót TLD (kontekst: DNS), podaj parę przykładów.
- Czym są strefy i delegacje DNS?
- Czym różni się rekurencyjne odpytywanie serwerów DNS od iteracyjnego?
- Jak działa odwrotny DNS? Jaki typ rekordów i jaką domenę wykorzystuje?
- Jakie znasz typy rekordów DNS? Co to jest rekord CNAME?
- Po co są wpisy sklejające w opisie delegacji DNS?
- Co robi funkcja getaddrinfo()?
- Opisz budowę adresu URL. Opisz budowę adresu URL w przypadku schematu http.
- * W jakim celu serwer WWW ustawia typ MIME dla wysyłanej zawartości? Podaj kilka przykładów typów MIME.
- Wymień parę możliwych odpowiedzi HTTP wraz z ich znaczeniem.
- Po co w nagłówku żądania HTTP/1.1 podaje się pole Host?
- * Do czego służą pola Accept, Accept-Language, User-Agent, Server, Content-Length, Content-Type w nagłówku HTTP?
- * Jak wygląda warunkowe zapytanie GET protokołu HTTP?
- Jakie znasz kody odpowiedzi protokołu HTTP?
- * Na czym polegają połączenia trwałe w HTTP/1.1? Do czego służy opcja Connection: close w nagłówku HTTP?
- Do czego służą arkusze stylów CSS?
- Wymień parę możliwości uzyskiwania dynamicznych stron WWW.
- * Po co stosuje się metodę POST?
- Co to jest technologia REST?